

Reportatge

Lady Ottoline Morrell va ser una dama de l'alta societat que feia de mecenes d'escriptors i pintors i que sovint també convidava els bloomsburians a la seva casa de Bedford Square. A la dreta, Tilda Swinton al film 'Orlando'

VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

tes, pintors i pensadors, es van reprendre i es van anar consolidant. Els bloomsburians, però, no tenien consciència de grup, no van fer cap manifest públic, ni treien cap butlletí (per això tampoc hi ha data oficial de fundació), simplement es trobaven cada dijous, sopaven i discutien. A part de les reunions dels dijous, també hi havia un altre grup, que es trobava els divendres: la germana de Virginia Woolf, Vanessa Stephen, havia fundat feia un parell d'anys el Friday Club, una societat que muntava exposicions i traficava amb art -tot plegat molt allunyat de l'acadèmia-, i que va ser un altre dels cercles al voltant del qual pul·lulaven bloomsburians i gent afí. De manera que alguns dels que ajudaven a muntar les exposicions del Friday Club també anaven a les reunions de calcs Stephen. I a l'inrevés. Això vol dir que es podia haver assistit a un te, o a algun sopar, es podia haver entrat i sortit del llit d'algun bloomsburià o bloomsburiana sense que això significués passar a ser un dels membres estables del grup. Fins i tot es podia compartir la seva visió del món -progressisme, igualtat entre sexes, pacifisme, llibertat sexual, ganes de trencar amb el victorianisme, interès per la psicoanàlisi...- i no voler saber res de les seves tertúlies dels dijous. De fet, el nom de Grup de Bloomsbury els el van posar des de fora, des dels cercles culturals victorians, una mica com assenyalant-los, per eixebrats. Però, van ser dotze, van ser catorze, van ser vint...?

La llista dels bloomsburians

Després de comparar diverses llistes, hem detectat un cert acord en la dot-

Algunes dates per recordar

El 1908 va néixer Julian Bell, primer fill de Vanessa Stephen i Clive Bell. Aquest nebot de Virginia Woolf va formar part de la generació d'escriptors -juntament amb Auden, C.S. Lewis i d'altres- que als anys 30 van ocupar l'espai literari que estaven deixant els bloomsburians, amb nous criteris estètics i fins i tot contradient alguns dels postulats més cars a la vella guàrdia, com el seu pacifisme: Julian va morir el 1937, víctima d'una granada durant la Guerra Civil Espanyola, on havia anat de voluntari.

El 1917, Virginia Woolf i el seu marit Leonard creen la Hogarth Press. Després d'una de les crisis depressives més fortes de Virginia, el seu marit Leonard decideix comprar una impremta; això, que havia de ser una teràpia per a Virginia, es va convertir en una importantíssima editorial que va posar a l'abast del públic britànic obres cabdals com ara *The Waste Land*, de T.S. Eliot, les primeres

narracions de Katherine Mansfield, diverses traduccions d'autors russos i tota l'obra de Freud.

L'octubre de 1928 va aparèixer *Orlando*, una llarga carta d'amor de Virginia Woolf a Vita Sackville-West. És una novel·la que, sota una forma més aviat convencional -alguns crítics la classifiquen dins del realisme màgic- amaga un contingut molt transgressor: és una paròdia de biografia d'un personatge de l'aristocràcia anglesa -inspirat en Vita- que va canviant de segle i de sexe, però no de personalitat. En un passatge molt comentat per la crítica feminista, el narrador defensa que sovint és el vestit el que es presenta com a mascle o femella i que a sota hi pot haver el contrari.

El 1932 mor Lytton Strachey i al cap de poc se suïcida Dora Carrington. En una breu carta, escrita en aquells moments difícils, Virginia Woolf s'excusa a Gwen Raverat de no haver-li contestat abans. Li demana que la vagi a veure (han de parlar d'unes cartes del poeta Rupert Brooke, la canonització del qual va creixent dia a dia). En la carta, Woolf escriu: "Estic segura que entens el que significa per a nosaltres la mort de Lytton". Bloomsbury ja només vivia dels records.

zena, una dotzena que inclou sempre Thoby Stephen, tot i la seva mort prematura (sense Thoby, potser no hi hauria hagut Bloomsbury!). Així doncs, Clive Bell (crític d'art), Vanessa Stephen (pintora i esposa de Clive), Roger Fry (crític d'art i pintor), Duncan Grant (pintor), John Maynard Keynes (economista), Desmond McCarthy (editor i periodista), Thoby Stephen (la connexió amb Cambridge), Adrian Stephen (psicoanalista i germà emprenyador de Virginia), Lytton Strachey (historiador), Saxon Sydney-Turner (funcionari que tenia fama de donar moltes voltes a tot i només dir les paraules justes), Leo-

nard Woolf (escriptor, editor i funcionari) i Virginia Woolf, de soltera Stephen (escriptora, editora i gran dama de les lletres angleses, dotada d'un estrany talent i d'un verinós agulló, com les vespes) van ser els membres segurs del Grup de Bloomsbury.

Què fem, però, amb gent de la mateixa corda, com Lady Ottoline Morrell, aquella excèntrica dama de l'alta societat que vestia de manera extremada, que feia de mecenes d'escriptors i pintors i que sovint també convidava els bloomsburians a la casa que tenia a Bedford Square, al cor del mateix barri? La posem a la llista o no? I què en fem de l'aristòcrata i escriptora Vita Sackville-West (de qui Virginia Woolf es va enamorar i a qui va dedicar l'esplèndida *Orlando*), una dona que va vendre en vida moltíssims més llibres que Virginia? I de la pintora Dora Carrington, l'esposa de Lytton Strachey, què n'hem de fer? I d'E.M. Forster? Què en fem del novel·lista amb majúscules, un dels primers d'aquella tongada que va aconseguir triomfar i que encara avui triomfa?

D'aquesta gent més o menys culta de l'època, que anava als tes i als sopars, a les exposicions i lectures promogudes per l'entorn de Bloomsbury, ja hem dit que una part importat defugia expressament l'etiqueta de bloomsburià perquè, segons com, era un estigma, però n'hi havia d'altres que es morien de ganes d'entrar al cercle i en canvi no hi van ser acceptats mai. El cas més sonat és el de Lydia Lopokova, la ballarina russa, esposa de l'economista Maynard Keynes. Potser perquè era filla d'un vulgar porter d'hotel de Sant Petersburg i no tenia la cura necessària amb les seves compreses (tal com xafardeja

la mateixa Virginia Woolf en una divertida carta a Jacques Raverat). És ben cert que alguna cosa d'elitista hi havia en la colla de Bloomsbury, alguna mena d'esnobisme culte que feia, per exemple, que es riguessin -d'amagat- de Lady Ottoline Morrell, que era inquieta, generosa i oberta de mires amb tothom, però ells la trobaven poc intel·ligent. Bloomsbury, com tot cercle influent (segurament un dels més influents culturalment parlant de principis del segle XX), no s'acaba en ell mateix.

Els Darwin i els Raverat

El 2003 va sortir a la col·lecció *100 pages* (Hesperus Press), amb prefaci de Doris Lessing i edició de David Bradshaw, *Carlyle's house and other sketches*, a partir d'un quadern inèdit del 1909 de Virginia Woolf, aparegut feia poc al calaix d'una antiga mecànografa al servei de Leonard. En un dels apunts que formen aquest revelador llibret, concretament el que porta el títol de *Cambridge*, Woolf descriu una visita a casa dels Darwin, que segons ella "exhibeixen el millor de la vida familiar anglesa".

Gwendoline Darwin, néta del famós naturalista i de casada Raverat, és descrita per la seva futura amiga Virginia Woolf d'aquesta manera: "La Gwen acabarà, d'aquí a 10 anys, sent un dona forta i sensible, vestida de manera senzilla; amb les obres de dignes artistes menors a casa". Una mica més endavant Virginia Woolf explica un te a les cambres de James Strachey, psicoanalista i germà de Lytton, futur biògraf de la reina Victòria. Amb Strachey hi ha també el matemàtic Norton i el poeta Rupert Brooke.

Quasi vint anys després d'aquesta

Bloomsbury, com tot cercle influent (dels més influents del segle XX), no s'acaba en ell mateix